

KIRGIZCADA *-GAn* EKİ İLE OLUŞTURULAN AD İŞLEVİLİ YANCÜMLELER VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ EŞDEĞERLİKLERİ

Cuma BOLAT*

Özet

Bu makalenin konusunu, Kırgızcada *-GAn* eki ile oluşturulan ad işlevli yancümleler ve Türkiye Türkçesindeki eşdeğerlikleri oluşturmaktadır. Kırgızcada *-GAn* eki ile oluşturulan isimleştirmelere dayalı olarak kurulan ad işlevli yancümleler, altasıralı olarak bir üst/temel cümleye bağlanmakta ve bağlı oldukları üst/temel cümlelerde özne, nesne ve tümleç olarak görev üstlenmektedirler. Bu makale kapsamında ad işlevli yancümleler, morfolojik özellikleri, sözdizimsel yapıları ve işlevleri, semantik özellikleri gibi açılardan eşzamanlı bakış açısıyla betimlenmektedir. Ayrıca burada, ad işlevli yancümlelerin olgusal olup olmadıkları konusu da ele alınmaktadır. Bu çalışmada Kırgızcada *-GAn* eki ile oluşturulan ad işlevli yancümlelerin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılıkları da irdelenmektedir. Böylece Kırgızca ve Türkiye Türkçesi, (*-GAn* eki ile oluşturulan) ad işlevli yancümleler bağlamında tipolojik bir mukayese edilmiş olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kırgızca, Türkiye Türkçesi, Sözdizimi, Ad İşlevli Yancümleler.

COMPLEMENT CLAUSES IN KYRGYZ WITH THE SUFFIX *-GAn* AND THEIR COUNTERPARTS IN MODERN TURKISH

Abstract

The topic of this article is complement clauses in Kyrgyz with the suffix *-GAn* and their counterparts in modern Turkish. Complement clauses which are formed with the suffix *-GAn* link to the main clause as a subordinate clause and function as arguments of matrix clauses (subject, object and complement). In this article, complement clauses are examined synchronically in terms of their morphological properties, syntactic structure and functions, and semantic features. In addition, it is discussed in detail whether nominal complement clauses are factive and non-factive. In this study, functional counterparts of complement clauses in Kyrgyz with the suffix *-GAn* in modern Turkish are scrutinized. Thus, Kyrgyz and Turkish are typologically compared in terms of complement clauses (with the suffix *-GAn*).

Key Words: Kyrgyz, Turkish, Syntax, Complement Clauses.

Giriş

Bu makale, Kırgızcada *-GAn* eki ile oluşturulan ad işlevli yancümleleri eş zamanlı bakış açısıyla ele alan betimsel bir çalışmadır. Burada ad işlevli yancümle, belli eklerle (isim-fiil işaretleyicileri) oluşturulmuş adlaştırmalara dayalı olarak kurulan, temel cümleye altasıralı şekilde bağlanan ve temel cümlede farklı işlevlerde kullanılan bağımlı cümle tipini ifade etmektedir (Johanson 1992: 262). Kırgızca, modern Türk dilleri içinde Kıpçak grubunun Aral-Hazar koluna mensup olup Kazakça, Kumukça, Karaçay-Balkarca, Karakalpakça gibi dillerle birlikte Kuzeybatı Türk dilleri alt grubunu oluşturmaktadır (Kasapoğlu Çengel 2012: 484).

Eski Türkçe döneminden itibaren farklı anlam ve işlevlerde kullanılan isim-fiiller, günümüz modern Türk dillerinde de çok yaygındır. Diğer Türk dillerinde olduğu gibi

* Arş. Gör., Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE, el-mek: cbolat@firat.edu.tr.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4548-8236>

Kırgızcada da -GAn eki ile oluşturulan ad işlevli yancümlelerin yapısal ve morfolojik özelliklerinin yanı sıra, yüklendikleri değişik sözdizimsel, semantik, zamansal işlevler de vardır. Bu çalışmanın amacı, çağdaş Kırgızcada -GAn eki ile oluşturulan bitimsiz ad işlevli yancümlelerin yapısal özelliklerini, bağlı oldukları temel cümle içinde üstlendikleri sentaktik ve semantik işlevleri tespit edip örnekler yardımıyla Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılıklarını vermektir. Böyle bir karşılaştırmalı çalışmanın her iki Türk dilinde (Kırgızca -Türkiye Türkçesi) incelenen bazı yapıların daha iyi anlaşılmasına, Türk dilleri arasındaki biçim-işlev ilişkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Çalışmanın Teorik Arka Planı

1.1 Ad İşlevli Yancümlelerde Olgusallık

Olgusallık, ad işlevli yancümlelerin incelenmesinde ve semantik özelliklerinin ortaya çıkarılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Aydemir: 2017: 193). Olgusallık, bir olayın ya da olgunun gerçekleşmiş olma durumudur. Bir başka ifade ile olgusallık, bir olay/iş/durumun gerçekleşmiş olduğunu bildiren birim ya da yapıdır (İmer & Kocaman & Özsoy 2011: 196). Kornfilt'e göre olgusal olan cümleler bir gerçeği yansıtırken, olgusal olmayan cümleler ise bir eylemi ya da olayı bildirirler (1996: 197). Örneğin aşağıdaki cümlede bir olgu ifade edilmektedir:

[Oğlunun sağ salim geldiğine] çok seviniyor.

Olgusal olmayan cümleler ise, bir olay ya da durumun henüz gerçekleşmemiş olduğunu bildirirler. Örneğin aşağıdaki cümlede bir olgu ifade edilmemektedir:

[Yetenekli kişilerin bizim bölgede olması] gerek.

1.2 Ad İşlevli Yancümlelerde Zaman

Zaman, eylemin gösterdiği olay veya olgunun gerçekleşme devresini dilbilgisel olarak tayin eden kategoridir (İmer & Kocaman & Özsoy 2011: 280). Olayların/durumların zaman çizgisinde yerleştirilmesinde, iki temel değer esas alınır. Bunlardan ilki, konuşma anı noktası (K noktası), ikincisi ise olayın/durumun gerçekleşme sürecinde zaman çizgisinde yerleştiği yeri gösteren belirleme noktasıdır (B noktası). Bu iki temel değer referans alınarak bir dildeki zaman sistemi betimlenmekte ve mutlak zaman olarak üç zaman diliminden (geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman) bahsedilmektedir (Aydemir 2011: 54). Buradaki konuşma anı noktası (K noktası), konuşmacının konuştuğu vakti ifade eden kavramdır (Johanson 1994: 250). Belirleme noktası (B noktası) ise, olayların gerçekleşmeleri itibarıyla zaman çizgisinde tayin edildikleri noktayı gösterir. Bir başka ifadeyle, bir olayın gerçekleşme zamanı olarak da gösterilebilir (Welke 2005: 7). Bu üç zaman dilimini kısaca şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Geçmiş Zaman: Bu zaman ilişkisinde konuşma anı noktası referans olarak alınır ve bir olayın belirleme noktası, konuşma anı noktasından öncedir. Bir başka ifadeyle, bir olayın konuşma anı noktasından önceki bir noktada belirlenmesidir (Comrie 1985: 41).

2. Şimdiki Zaman: Bu zaman ilişkisinde bir olayın belirleme noktası ile konuşma anı noktası örtüşmektedir. Yani bir olayın belirleme noktası ile konuşma anı noktası eşzamanlıdır (Aydemir 2010: 18). Şimdiki zaman dilimi, kendi içerisinde iki gruba ayrılmaktadır:

a) Odaksız şimdiki zaman: Bu zaman ilişkisinde konuşma anı noktası referans alınır. Bir olayın gerçekleşme zamanının konuşma anı noktası ile örtüşmesidir, yani eşzamanlı olmasıdır. Bu zaman ilişkisinde odaklılık söz konusudur.

b) Genel şimdiki zaman: Bu zaman ilişkisinde konuşma anı noktası referans alınmaz, yani konuşma anında gerçekleşmekte olan bir olay anlatılmaz. Bu nedenden dolayı da bu zaman ilişkisinde odaklılık yoktur. Ancak yine de şimdiki zaman olarak değerlendirilir.

3. Gelecek Zaman: Bu zaman ilişkisinde konuşma anı noktası referans olarak alınır ve bir olayın belirleme noktası, konuşma anı noktasından sonradır. Diğer bir ifadeyle, bir olayın konuşma anı noktasından sonraki bir noktada belirlenmesidir (Comrie 1985: 43).

Ad işlevli yancümlerin zamansal yorumu, genelde temel cümleye bağlı olarak yapılır. Bunun yanı sıra, ad işlevli yancümlenin yüklemdeki fiilin kılımlı değeri de, bu tarz cümlelerin zamansal yorumunda görev üstlenebilir (Aydemir: 2017: 193).

1.3 Ad İşlevli Yancümlerde Sözdizimsel İşlevler

Ad işlevli yancümler, temel cümlelerde adların yüklenebileceği tüm görevleri alabilirler (Aydın 2004: 41). Johanson'a göre ad işlevli yancümlerinin yüklenebileceği sözdizimsel işlevler; özne, nesne ve dolaylı tümleç olabilir (2013: 75). Adlar ve ad olarak işlev gören tüm dilsel birimler, ek eylem yardımıyla ad cümlesi kurabilirler. İsim-fiil yancümlerinin de ad değerinde olması hasebiyle, ek eylem yardımıyla ad cümlesi oluşturabilirler, yani temel cümlede yüklem görevini de üstlenebilirler (Aydın 2004: 44).

1.4 Ad İşlevli Yancümlerde Altasıralılık

Sözdizimsel açıdan bağımlı bir yapının bir üst yapıya bağlanması, *altasıralılık* (subordination) esasına göre yapılmaktadır. Altasıralılık, bir cümle içinde eylemin yapısal açıdan bağımlı hale getirilip dizimlenmesidir (İmer & Kocaman & Özsoy 2011: 23). Dilbilimsel açıdan *altasıralama* (subordination) hiyerarşik olan bağlantı türünü bildirir (Blühdorn 2008: 59-61). Bu bakımdan altasıralama, bir cümle bağlantı türüdür ve bir cümleciğin bir üst cümleye hem sözdizimsel hem de içeriksel açıdan bağlanmasını bildirir (Lehmann 1988: 182). Altasıralama, bitimli (finite) ve bitimsiz (non-finite) cümlelerin temel cümlelere bağlanışında a) *bitimli altasıralı cümleler* ve b) *bitimsiz altasıralı cümleler* şeklinde iki türde görülmektedir (Göksel & Kerslake 2005: 135-137).

Altasıralılık iki şekilde görülür:

1. Bitimli altasıralı cümleler: Bitimli altasıralı cümlelerle kurulan tümleçlemelerde, bitimli bir cümle 'diye' alıntı edatı vasıtasıyla temel cümleye altasıralı olarak bağlanmaktadır (Aydemir 2017: 190). Örnek: [*Buradan neyi aldın*] diye sordum.

2. Bitimsiz altasıralı cümleler: Bu cümlelerde ise, bitimsiz yapıların temel cümleye altasıralı olarak bağlanması söz konusudur. Burada söz konusu olan, fiilimsilere dayalı olarak oluşturulan cümle benzeri yapılarıdır ve bu yapılar birçok açıdan (zaman, görünüş, kişi vb.) temel cümleye bağıdırlar (Aydemir 2017: 190-191). Örnek: *Biz [çalışmamızı] biliriz.*

Diğer Türk dillerinde olduğu gibi, Kırgızcada da ad işlevli yancümlerinin en belirgin sözdizimsel özelliği *altasıralı* (subordinated) olmaları, yani bir üst cümleye bağlı olarak sözdizimsel düzlemde yer almalarıdır. Biz bu çalışmamızda Kırgızcada -GAN eki ile oluşturulan isimleştirmelere dayalı olarak kurulan *bitimsiz isim-fiil cümlelerinin* altasıralı olarak üst cümlelere bağlanma durumlarını ele alacağız.

2. Kırgızcada -GAN Eki İle Oluşturulan Ad İşlevli Yancümler

Çalışmamızın bu bölümünde, Kırgızcada -GAN eki ile oluşturulan ad işlevli yancümlerinin olgusal durumlarını, zamansal yorumlarını ve üst/temel cümlede yüklendikleri sözdizimsel işlevleri ilgili örnekler eşliğinde ele alıp Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılıklarını göstereceğiz.

2.1 Olgusal Durumu

Kırgızcada -GAN eki ile oluşturulan ad işlevli yancümler, genelde olgusaldır, yani bir olgu ifade ederler. Bu tarz cümlelerde gerçekleşmiş ya da gerçekleşmekte olan bir olayın/durumun bildirim söz konusudur. Ancak çok nadir de olsa kimi kullanımlarda olgusal taşıyıcılar, yani henüz gerçekleşmemiş bir olayın ya da olgunun bildirim söz konusudur:

-GAn eki ile oluşturulmuş aşağıdaki ad işlevli yancümler olgusaldır, yani bir olgu ifade etmektedirler. Bu isim-fiil cümlelerinde gerçekleşmiş bir olay veya olgu bildirilmektedir:

(1) [*Uulunun esen kelgenine*] *könjülü caylana tüşö*. (Kasimbekov 1998: 316)

‘[Oğlunun sağ salim geldiğine] çok seviniyor.’

(2) [*Cer bergenin*] *aytpayturup ele*. (Kasimbekov 2008a: 26)

‘[Yer verdiğini] söylememiş.’

Kırgızcada -GAn eki ile oluşturulmuş ad işlevli yancümler, kimi durumlarda olgusal olmayabilir, yani bir olgu ifade etmeyebilirler. Burada, ad işlevli yancümlede bir olgudan çok, temel cümle yüklemine de dayanarak genel-geçer olayların ifadesi söz konusudur. Aşağıdaki örneklerde ekin bu işlevini görmek mümkündür:

(3) [*Anday kişilerdi taap, acının canına cibergenge*] *araket kalabız*. (Toktonaliev 2005: 199)

‘[Böyle insanları bulup hacının yanına göndermeye] çalışacağız.’

(4) *Küçüm kelbeyt [baarin aytıp bergenge]*. (Tokombaev 1947: 46)

‘[Hepsini anlatmaya] gücüm yetmez.’

Yukarıda da vurguladığımız gibi, olgusal ad işlevli yancümlerin önemli bir semantik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan -GAn eki bağlamında Kırgızca ve Türkiye Türkçesini karşılaştıracak olursak, işlevsel eşdeğerlik anlamında şunları söyleyebiliriz: Kırgızca -GAn eki, olgusal olduğu durumlarda Türkiye Türkçesindeki -DXK ekine, olgusal olmadığı durumlarda ise -mA ekine tekabül etmektedir.

2.2 Zamansal Yorumları

Kırgızcada -GAn eki ile oluşturulan ad işlevli yancümler, diğer birçok Türk dilinde olduğu gibi kesin geçmiş zaman bildirirler ve zamansal olarak kesin geçmişlik ifade ederler. Ancak -GAn eki ile oluşturulan bazı ad işlevli yancümler, üst/temel cümle bağlamına göre genel şimdiki zamanı da bildirebilirler (Hebert-Poppe 1963: 32).

2.2.1 Geçmiş Zaman

Bu ad işlevli yancümlerde konuşma anı noktası referans olarak alınmıştır. Buna göre ad işlevli yancümle olayı, konuşma anı noktasından daha önce gerçekleşmiştir. Burada aynı zamanda, ad işlevli yancümle olayının temel cümle olayından önce gerçekleşme durumu da söz konusudur. Bu zaman ilişkisini aşağıdaki örneklerde açıkça görülmektedir:

(5) [*Mambetalının kelgenine*] *bir cumadan aşıp baratat*. (Rıskulov 1991: 14)

‘[Mambetalı’nın geldiğine] bir haftadan fazla oluyor.’

(6) [*Algaçkı coluuşunda kelgenin*] *esindebi?* (Osmonov 1965: 164)

‘[(Buraya) ilk geldiğini] hatırlıyor musun?’

(7) [*Kaydan cetip kelgenin*] *bilbeym*. (Toktonaliev 2005: 68)

‘[Nereden yetişip geldiğini] bilmiyorum.’

2.2.2 Genel Şimdiki Zaman

Bu ad işlevli yancümlerde konuşma anı noktası referans alınmadığı için odaklılık yoktur. Buna göre ad işlevli yancümle olayı, konuşma anında gerçekleşmemektedir, yani konuşma anı noktasıyla eşzamanlı değildir. Örnekler:

(8) *An üstünö kee mugalimder [içkendi] cakşıköröt*. (Auezov 1987a: 32)

‘Hem ayrıca bazı öğretmenler [(içki) içmeyi] severler.’

(9) [*Sabaktan baarina cardam bergenge*] *ülgüröt*. (Rısbaev 2011: 162)

‘[Derste herkese yardım etmeye] çalışır.’

2.3 Üstlendikleri Sözdizimsel İşlevler

Kırgızcada *-GAn* eki ile oluşturulan ad işlevli yancümleler, bağlı oldukları üst/temel cümlelerde sözdizimsel olarak özne, nesne ve dolaylı tümleç görevini yüklenmektedirler:

2.3.1 Özne Görevi

-GAn eki ile oluşturulmuş aşağıdaki ad işlevli yancümleler, sözdizimsel olarak üst/temel cümlede özne görevindedirler. Bu tür kullanımlarda Kırgızca *-GAn* ekinin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılığı *-DXK* ya da *-mA* isim-fiil ekleridir:

(10) [*Dombu hantağasına da oşondoy ele carlık berilgeni*] *belgiliüü*. (Kasımbekov 1998: 219)

‘[Han dayısı Dombu’ya da aynı fermanın verildiği] bellidir.’

(11) [*Tez boşotup bergeniñiz*] *oñ*. (Kasımbekov 1998: 304)

‘[Çabuk serbest bırakmanız] iyi.’

(12) [*Kelgeniñiz*] *cakşı boluptur*. (Kasımbekov 1998: 152)

‘[Geldiğiniz] iyi olmuş.’

2.3.2 Nesne Görevi

-GAn eki ile oluşturulmuş aşağıdaki ad işlevli yancümleler, sözdizimsel olarak bağlı oldukları üst/temel cümlede nesne görevindedirler. Bu tarz kullanımlarda Kırgızca *-GAn* ekinin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılığı, üzerine iyelik ve belirtme durumu eki almış *-DXK* ekidir:

(13) [*Özöğü kararıp arañ kelgenin*] *unutup kaldı*. (Kasımbekov 1998: 172)

‘[Açlık çekerek zar-zor geldiğini] unuttu.’

(14) *Biz* [*bilgenibizdi*] *işteybiz*. (Kasımbekov 1998: 269)

‘Biz [bildiğimizi] yapacağız.’

(15) *Men dağı* [*bilgenimdi*] *aytam*. (Kasımbekov 1990: 233)

‘Ben de [bildiğimi] söylerim.’

2.3.3 Dolaylı Tümleç Görevi

-GAn ile oluşturulmuş aşağıdaki ad işlevli yancümleler, sözdizimsel olarak bağlı oldukları üst/temel cümlede dolaylı tümleç görevindedirler. Bu tür kullanımlarda Kırgızca *-GAn* ekinin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılığı, üzerine iyelik ve belirtme durumu eki almış *-mA* ya da *-DXK* ekleridir:

(16) [*Oşonço til bilgenine*] *özü da kıylakursant bolgonsudu*. (Kasımbekov 1998: 5)

‘[O kadar dil bildiğine] kendisi de çok mutlu oldu.’

(17) [*Söz mañızına bark bergenge*] *ıraazi bolğon*. (Kasımbekov 1990: 93)

‘[Sözün manasına değer vermeye] razı olmuş.’

(18) [*Tiri kelgenge*] *kubanğıla*. (Kasımbekov 1990: 162)

‘[Sağ salim geldiğinize] sevinin.’

Ayrıca, Kırgızcada -GAn eki ile oluşturulmuş ad işlevli yancümleden sonra, *ekendik + iyelik eki* yapısı getirildiğinde, işlevsellik olarak Türkiye Türkçesindeki *-miş olduğu/olduğunu* şeklindeki yapıya tekabül etmektedir. Johanson'a göre Kırgızcada yalın yüklemle kurulan eylem cümleleri koşacı olarak *ekendik + iyelik eki* kullanılır (1998: 60). Kırgızcada -GAn + *ekendik + iyelik eki* yapısı ile kurulmuş cümle örnekleri şunlardır:

(19) [18 çaşka cetken ekendiğın] tastıktağandan kiyin körsötülöt. (Sıdıkbekov 1982: 77)

'[18 yaşına gelmiş olduğunu] doğruladıktan sonra gösteriliyor.'

(20) [Talaptar berilgen ekendigi] belgili. (Saktanov 1991: 114)

'[Taleplerin verilmiş olduğu] biliniyor.'

Sonuç

Kırgızcada genelde sıfat-fiil eki olarak değerlendirilen -GAn eki ile, aynı zamanda isimleştirmelere dayalı olarak bitimsiz ad işlevli yancümleler de oluşturulmakta ve altasıralı olarak üst/temel cümlelere bağlanmaktadır. Bu cümleler, bağlı oldukları üst/temel cümlelerin sözdizimsel bir parçası (özne, nesne ve tümleç) olarak işlev görebilmektedir. Genellikle zamansal yorumlamalarında üst/temel cümleye bağlı olan bu cümleler, bazen temel cümleden bağımsız olarak da belli zamansal değerler barındırabilirler. Kırgızcada -GAn eki ile oluşturulan ad işlevli yancümlelerde, diğer birçok Türk dilinde olduğu gibi ağırlıklı olarak geçmiş zaman ağır basarken, üst/temel cümle bağlamına göre genel şimdiki zaman da söz konusu olabilmektedir. Bunun yanı sıra, -GAn eki ile oluşturulan ad işlevli yancümlelerin olgusalılık temelinde gösterdikleri özellikler de oldukça ilginçtir. -GAn eki ile oluşturulan ad işlevli yancümleler genelde olgusalılık taşırlar, ancak belli durumlarda olgusalılık bildirmezler. Bu çalışmada Kırgızcadaki -GAn ekinin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılığı da konu edilmiştir. -GAn ekinin Türkiye Türkçesindeki işlevsel karşılığı, olgusalılık bildirdiği durumlarda -DXK, olgusalılık bildirmediği durumlarda ise -mA ve -mAk eklerine tekabül etmektedir.

Kaynakça

- AYDEMİR, A. (2011). Tuvacada Şimdiki Zaman. *Bilig*, S. 59, s. 53-66.
- AYDEMİR, A. (2017). Tuvacada Ad İşlevli Yancümleler ve Türkiye Türkçesindeki Eşdeğerlikleri. *Bilig*, S. 81, s. 185-203.
- AYDIN, İ. (2004). Türkçede Yan Tümce Türleri ve İşlevleri. *Dil Dergisi*, S. 126, s. 123-126.
- BLÜHDORN, H. (2008). Subordination and Coordination in Syntax, Semantics and Discourse. 'Subordination' versus 'Coordination' in *Sentence and Text. A Cross-linguistic Perspective*. Ed. C. Fabricius & W. Ramm. Amsterdam: J. Benjamins Publishing Company.
- COMRIE, B. (1985). *Tense. Cambridge Textbooks in Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GÖKSEL, A. & KERSLAKE, C. (2005). *Turkish: A Comprehensive Grammar*. London & New York: Routledge.
- HEBERT, R. J. & POPPE, N. (1963). Kirghiz Manual. *Uralic and Altaic Series*. The Hague: Mouton & Co.
- İMER, K. & KOCAMAN, A. & ÖZSOY, A. S. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yay.
- KASAPOĞLU ÇENGEL, H. (2012). Kırgız Türkçesi. *Türk Lehçeleri Grameri*. Ed. A. B. Ercilasun. Ankara: Akçağ Yay.

KORNFİLT, J. (1996). On some infinitival wh-constructions in Turkish. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, S. 96, s. 192-215.

LEHMANN, C. (1988). Towards a Typology of Clause Linkage. *Clause Combining in Discourse and Grammar*. Ed. J. Haiman & S. A. Thompson. Albany, N. Y. Amsterdam: John Benjamins. 181-225.

JOHANSON, L. (1992). *Strukturelle Faktoren in türkischen Sprachkontakten*. Sitzungsberichte der Wissenschaftlichen Gesellschaft an der J. W. Goethe Universität Frankfurt am Main.

JOHANSON, L. (1994). Türkeitürkische Aspektotempora. Ed. R. Thieroff & J. Ballweg *Tense systems in European languages*. Tübingen: Niemeyer. 247-266.

JOHANSON, L. (1998). The Structure of Turkic. *The Turkic Languages*. Ed. L. Johanson & É. A. Csató. London: Routledge.

JOHANSON, L. (2013). Selection of Subjunctors in Turkic Non-Finite Complement Clauses. *Bilig*, S. 67, s.73-90.

WELKE, K. (2005). *Tempus im Deutschen, Rekonstruktion eines semantischen System*. Walter de Gruyter: Berlin & New York.